BERLİNDƏ BİR GEÇƏ

Foto—Qonstantinovets

(HEKAJƏ)

Gənç Verter gecədən xeyli keçmiş Berlinin ən pis küçələrindən birində olan balaca otaqçıqdna dağıl olduğu. Nəsə'ali idi. Bu geçə nəjatında birinci dəfə idi ki, sevgili gəryşundan gəlirdi. Könly bu itik sevginin şirin haləçalarılı ilə dolu idi. Hər şeji unutmuşdu. Gözləri qarşısında ancaq yc gyn bundan əvvəl tanış olduqu o utancaq, xoş xəbaşlı qızın xəjalı gylymşajirdi...

«Ah hajat nə gozəl imiş...» Onun nəş'ə ila xumarlanan iri gozləri gyldy. İralıla dooru cıxsaq, geniş keksy ehtirasla qalxıb-endi. İndiyə qədər, dynjada bela xoş dujuqların varlıqundan xəbərsiz olduquna heirət etdi. Kecənlərdə hajatından bəzdiji gynlər jadına gəldi. Qəsənz atli dodaqlarılı təəccylly bir təbəssymlə azça acıldı. Könlyndəki fərəhli dujuqular, təzə bahar sabahlarında, yzarlarından duman sıçrımları syrynən şehli bənəfşələrin rajihələri qədər xəfif və sevimli idilər. Xəjalında gylən sima, o qədər şəffaf və zərif idi ki... Ortasın sıbıq, kehnə gyzgysynə alaraq aqac qravatınbın ystynə oturdu. Fit cala - cala yzynə tamaşa etməjə başladı. İpək kimi zərif xurmalı saçları arasındakı aq tyklər nəzərini çəlb etdi. Nazik, gözəl barmaqlarınbın jeln hərəkatlə saçlarınbı aralajaraq diqqət etdi. —Jox, aldanmır!!! Aq tyklər gymyş kimi parıldajır!

Könlyndə. Birdən - bira ona cox da jad olmajan dərin bir bosluq uqulıadb. Damarlarında elgyn bir zəiflik duldu. Iri - iri acılmış gozlərinin kej baxışları, hej aqaran bu uqursuz tyklərə zillənin qalmışdı... «Nə tez?» deja basından təəccyvly bir sual kecdi. Ujumus kimi olan dujuqular birdən - bira camlandı. Beinl [illegible] bir asanlıjla islamaja bas[illegible] «Na tez?» deja tekrar dysyndy. — Bəs nela... demək jiirmi dərd jasında qccalbq qapınbın aqzınb aldı!.. Jiirmi dərd jaş!! Coşqun təsavvyrlər bir - birinə qarışdı. Əsəbləri gərginləşdi. Sonra jena dujuquların nehranlı axınb başladı. — Qocalsq!!—deja öz - ezynə pıcıldadı. Birdən - bira hər şejini itirmiş adam kimi, kyrəklərinin arasb ujuşuş acıldı. Qəribə bir ajdınlıqda bytyn kecmişlər xəjalınbdan etvş kecmədə başladı. Dord - beş jaşında olduqu caqlar. kanddəki gynəssiz daxmalarb, başında kənarları cirkdən qaralmış, kehnə şlapa olan, cal saqqalb, copur yzy atasb jadına gəldi. Daha sonra anasınb xatırladı. «Budur: bajırda qar qarışıq sojuq kylək pəncərənin sıbıq şişələrini qəzanb dolaşıjdır. Solqun, şəffaf zyly anasb kehnə şalına byrynərək nahara qartof sojutmaş hazırlajır. Balaca Verter - jena qartof dejə dysynyr.. Bir ajdan bari qartofdan başqa hec nə jemədijini xatırlajır. Anasb eskyryr.. inləjir.. yzy gərgin bir azan sacır.. Dastmala qərmıcb bir şej typyryr.. Qoluna doluqsunmuş bir nəzər salır... Balaca Verter, nə ycynsə aqlamaq, ham da cox - cox aqlamaq istəjir.. Pəncərənin İşrtıqlarınbdan kecən sojuq kylək onun balaca əllərini yşydyr?. Xəjalb daha sonrakb illərə doqru axır.. Cahan myharibəsinin sonlarında başınb top gylləsi aparmış atasınbın əly vycudu qarınbq bir bosluqda dajanır.. dajanır.. Verter nə qədər calışırsa onu diri halında təsəvvyrynə gətirə bilmir. Atasınbın elymı xəbərindən sonra hec bir zaman yzy gylməjən, qoçalmış. mum kimi erimiş anasınbın, elymynyn son dəqiqələrində neçə capa'adıqınbı, boz, bulanıq gozlərinin neçə nir nöqtələ zillənin qaldıqınbı jad etdikcə yoçudunda sojuq bir gzilti duldu. Gozləri jena qymyş kimi parıldadan aq tyklərə sataşdı.— Atamınkb da belaça aqarıb...— deja dysyndy. Anasınbın elymyn - dan sonra kecirdiji səfil gynləri, Berlinin kycələrində syrynən kədərli emry açajı bir qarma - qarışbqlıqla xəjalındakı tasutun atra - bında dolaşmaqa başladb. Gyndyzləri cıslıri dolu, şişman aqa'arın cokmələrini təmizlajib, gecələri darıylynunun darslərini həvəslə oxuduqu zamanlar jadına dysdykdə yraji kevrədi. Gozləri jasardı. Özynda jazbq bir taqətsizlik hiss etdi. Puc olub getmiş arzuların xatirəsi nə aqcır olarmbş..

«Bytyn leqtorlar ondakb iste'da - da hejran qaldıqca onun gənç kenly ozyny qələçalın Njutonu, nəlka də bir Seqspiri təsəvvyr etmədimi? O qara gynlərin, aqır əzabların bu qələçalın xos əməllərı ilə jaşamırdımı?.. Lakin hejhat... Bytyn bunlar açab şirin bir juxu imiş. O zamanlar... gənç dohasınbın qəncələdiji dəmlər.. kim onu inandıra bilərdi ki, jiirmi dərd jasında saclarb aqarmışb bir oqlan ikan aqır səfalət gynlərindən sonra jorulmuş, taqətdən dyşmyş, hejvan kimi kytləşmiş avara - sərgərdan bir issizdən başqa hec bir şej olmajacaq... Təqsir kimdə olduq? Ondamb? Jox, bunu şəllənək adələtsizlik olardı. O, dynjada nələr etmədi? Nələrə dozmədi? Illərçə kecən issizlik gynlərini, iyksək rytməlilərin alcaq qyrurlarınb, çəkilməz iddialarınb, asaqb vəzifələrdəkilərin murdar qijnət və paltaqlıqlarınb, daha bilmam nəjə... nələri.. maçhul bir vmidin təlqin etdiji sənə qənəl etmədimi? Lakin sonunda nə oldu. Bir tika cərək vcyn jerlərdə syrynən jazbq bir qoca..».

Bir daha diqqətlə gyzgylə baxdb. Gozlərinin, dodaqlarınbın ətrafına dyzylən cizgilər, kohnəliş sojuqun dəri, aqarmış tyklər.. hamısb onu susuzluqdan qurujan sollumuş cicək və ja ot kimi mə'nasızz gəryndy..

— Bəli hər şej getdi...—deja dərin bir nəfəs aldb. Yc gyn əvvəl e'lanı-esq etdiji gənç qız jadına dysdy.

«Qəribədir.. hejat eşqilə dolu, galəçək ymidi ilə cırpınan, xoşbaxtbq vcyn jaranmış bir qız qarşısında, sanki kimi saclarb aqarmbş, «bali! bali»—deja syryklənən bir sevgili nəjə bənzər? Nəjina gyvnin sevirəm deja bilərsən? Hanb dajanaçaqbn jazbq?». Saat derdy vurdu. O diksindi. Dərdyncy zəng ona, toran qavuşan zaman kilsə zənginin uqultusu kimi qyssəli və soluq gəldi.. Xəjalb oraldb. Özynda ani bir lalqəzbq duldu..

«Bəs nə etməli?» deja o jan - bu jana baxdb. Ruhu getdikcə qaranırb keksyna dar gəldi. S'masb aqarmbş, gozləri vahimə ilə parıldajırdb. Syr'atlə bajıra cıxdb... özyndəki iyngyllyjə təəccyb etdi. «Hajraja?» deja basından ani bir fikir kecdi. Yrşıl, şiddətlə cırpınır, ətrafında gərdyjy şeilər qarma-qarışbq bir kino lentəsb kimi kecib-gedirdilər. Sojuq, jaqıslı dequnr kylojl simlərə toxunaraq açb bir uqultu ila inlajirdi. O, bir az aralıdan dooru dooru syr'atlə sbqılan qatarb gordy. Ona ela gəldi ki, qatranlıq aninlardan qalxan bu janar gozly azadna bu dəqiqə hər şeji udmaqa hazırdır!.. «Ani bir risqi Ondə bir sykunat! Bəs nijə durmusan axmaq!? Hajdı! Axb şən kisisən! Çəsarət! Hajdı! jalnız bircaənıq lazımdır! sonra hər...» cymlən'n ardınb dysynyb qurtarmamışdı ki, oatar laxbn'asdı. O. «Hə!» deja syr'atla harlanan təkərlərj qarsısına lyjyrdy. Paravoz çəkənnəmi bir nə'rə çəkdi. O, ierində mıxlanmış kimi dajandb. Tyklari vrpardi. Özyndə zəif bir qorxunb hiss etdi. Son addımdan sonra ajaqınb tarnatmalə cəsarəti çatmadb. Dysyncəsiz, kvt bir bıxxıla artıq uzaqlaşmış təkərlərə baxdb. Bir az aralıda paravoz dərin bir nəfəs alaraq dajandb. Bu nəhəng nəfəs onu kej ujuşuqlıqdan ajıltdb. Paııldajan relslərə baxdb. Qəlbinin dərinliklərində özyny oraja atmadbqına sevindi. Lakin bu ani dujuqasəbi bir ləsa cevrildi.

«Qorxaq!!»—deja saq əli ila başına vurdu.—Jena də syryn!! Arbq və azgın vycudu rahmsız dequnr kylədi. İralılıqlırdı. «Hajraja?!»-ezy da bilmirdi.. Xos bir xəsbıtb esitdi. Başınb qaldırbb İrəlıla baxdb. Berlin calb qaranmtul bir levhə kimi uzanbə - gedirdi.. Sahilda dajandb. Cajbn rytuəəti havasınbdan kokys dolusu nəfəs aldb. Hava kişi'anbrdb. Yfyqda mavi qəşıb qbrmbzb şbrımlar uzanmışdb... —Jenadəmi hejat? jenadəmi jaşamaq....»—gy - lymsədi. Bojunumu burdu. —«Hansymid vcyn?» —70 jaşında saclı-saqqalb aqarmbş dilənci əmisi xəjalına gəldi. Titrədi. Cəja baxdb, cajbn jumsaq xəsbıtbsb. ona mehriban bir dujqu təlqin etdi.. O, özynə ani bir vnsijlət ehtijacb hiss etdi. «Ah bu dəqiqə o mehriban bir sinəjə neçə şirin - şirin jaşlanar - db...» Dərin bir nəfəs alaraq gozlərini jarı jumdu. Lakin o hec bir zaman nələ mehriban bir aqus gərmədi.. Bu jazbq orqanizm hec bir zaman rahat sykunətin xos dəqiqələrini dutmadb. Gorynmaz bir əl əz sojuq calnaqlarb ilə həmişə onun zəif yrəjini sıxbdb... sıxbdb... ham də sanca - sanca sıxbdb.

Ujumus Berlin jayaş - jayaş olanbrdb. Obzarmbş yfyq getdikcə aşıbnlaşırdb. Ojanan hajat gənç Verteri vrkydyrdy. Xəjalb boju uzanbş gedən əzanlb jollara baxdbqca, ilərdikcə İykyn aqırlıqbndan jorulıb - tangə gəlmiş, bir addım nələ atmaqa təhri olmajan at kimi gozləri dəhşətlə nəbjyə baxdajınbrdb... O daha aqlamırdb. Sakit, qorxulu nəzərləri ila myrgylədə - myrgylədə axan caja baxırdb. Caj sakit, əbəji bir luxudan dəmsərdb... Bu luxu onu cəzb edirdi.. Lakin o, mayhləmasiz kej nəzərləri ilə hej baxır... baxırdb. Olym arzusu, ujulan myhakimasinin dərinliklərində jumulmuş, byzylmys halda harlanır... Sanki yzə cıxmaqa qorxurdu.

Sularda zərrin parıltılar titrədi, Sanki caj birdən - bira myrgydən ajılaraq gylymsədi. Təzə və şəfəqqətli oldu. Oqlan yfyqa baxdb, sabah gynəsi yzyny İarı gəstərə - rək bulutsuz səmanb təzə şəffaf bir nura qərq etdi. Xəjli iyksəkləradə bir qus qanatlarınb dyz saxlajaraq, gynəsə dooru ucurdu. Hava - dan sabahın rytməsıli xos nəfəsi dujulurdu. O nəzərləri ila qusu gezdan itənədək mysəjət etdi. Ous gynəsin qıxzsi saclarınb ila parlajan ufyqun sonsuz dərinliklərində itə getdi.. Oqlanın qanatlanmbş xəjalb itə dajanmadb.. Sanki o qusdan ə'rəlmaq istəmirdi.. Gynəsə... sərqə dooru qanat çalırdb.. O, ucdu.. ucdu.. uzaq ellərə catəncaja qədər ucdu. Bir anbqa da olsa hajatb... əsl hajatb... azadlıqb gordy.. Onun qanatlarb «jarıb sahininkb» kimi qısrılmadb. O bu saədət dynjasınbdan ajrılmadb. O, ymid ila birləşdi.. Qara gecənin mydhiş bəhranınbdan sonra taqətdən dysən orqanizm birdən - bira dircəldi. Könylda harlanan elym arzusu harada İşə gizləndi. Jox oldu. Oqlan qalında təzə gənc bir genişlik duldu Bugyn səhər saat «7» də sevgilisi ila iş axtarmaq vcyn onsu şəhərə getməji və'dələşdiklarini xatırladb. Yfyqa sən bir nəzər salaraq gerija dəndy.

Təzəqa jerindən qalxmbş saqlam vycndu gənc qız gozəl. sirin ta - bəssymy ila onu qarşıladb. Gənc oqlanın ellərindən tutaraq eyzna tərəf cəkdi.

— Sənə nə olub əzizim? Necin rəngin nələ aqarbb? Xəstələnmə - missən ki?

Verter birdən - bira qəzv vera nilmadi. Gylymsəmək istədi. Lakin təəssvym avazlna gozləri jasardb. Sevgilisinin saclarınadan eparak dodaqlarındakı sarzanisla - lor. sevgilim — dedi - mən tamamilə səlamətəm...

İLJAS İFƏNDİJEV.

Redaqsija hej'ətl: Ə. Mamməd
Əli Valijev, Cəfər Xanc

REDAQSİJANIN ADRESİ: BAKI, 9 JANVAR KYÇƏSİ № 25. TELEFON №№ 3-84-91. 3-82-16.

«III Internasional» mətbəəsi. Bakı Saratovets Jefimov kyç. 29. Baş Mətbuat Mydirliji № 1095 Sifariş 26